NE GRE SAMO ZA TEOL

Spoštovani tovariš urednik!

Dne 30. junija sem šel ob Ljubljanici nasproti tovarne Teol. Nenadoma sem zaduhal pekoč zrak, v prsih pa me je stisnilo, da sem komaj dihal. No, čez nekaj dni sem imel kaj videti: najprej se je pokazalo na macesnih, nageljnih in drugem drevju in cvetju. Vse je bilo rjavo in se sušilo. Takoj sem javil predsedniku občine in zahteval inšpekcijo. Ta pa ni prišla.

Ne gre končno za škodo na cvetlicah in drevju, ampak mi tudi jemo zelenjavo z naših vrtov, ki je prav tako zastrupljena!

Tovariše pri Teolu javno vprašam, ali ne vedo, da je nasproti njihove tovarne otroški vrtec in 200 m dlje drugi z okoli 250 otroki! Vsi ti dihajo strupen zrak.

Dela pa se tudi škoda na strešni pločevini, tudi barve se luščijo in ne držijo dolgo, medenina je v letu dni razžrta itn. To velja tako za stolpnice poleg tovarne kot za hiše Na peči in nekaj sosednih ulic.

Pred vojno je morala strojarna ustaviti obratovanje, če je samo malo smrdelo. In Kodeljevo je bilo takrat še majhno naselje. Zakaj je danes vse dovoljeno?

Mi stanovalci iz spodnjega dela Kodeljevega zahtevamo, da se ustavi proizvodnja, ki nam okužuje zrak in da pride poklicani inšpektor!

GABRIJEL TREUL,
Na peči 14

Pripis uredništva:

Povsem razumemo zaskrbljenost tovariša Treula, ko nas znova opozarja na grozečo nevarnost, ki nam Ljubljančanom preti, če ne bomo (pravočasno!?), odločno in na vseh ravneh ukrepali, da bi sebe in okolje zaščitili pred onesnaženjem. Sodimo pa, da ne gre samo za tovarno Teol – čeprav nas Moščane in Kodeljevčane njen primer najbolj bode v oči. Gre tudi za načrtno, dolgoročno in kompleksno urejanje tega žgočega problema v Ljubljani. Nekaj pobud v tej smeri je že bilo s strani pristojnih dejavnikov in tudi občinska skupščina Moste-Polje je o tem razpravljala ter sprejela ustrezne ukrepe in priporočila. Seveda pa zahteva sanacija razmer dosti časa in mnogo denarja, ki ga pa žal ni. Bistveno pri vsej stvari je to, da so se stvari premaknile z mrtve točke in da vse bolj prihajamo do spoznanja, da če ne bomo odločno ukrepali, nam preti samouničenje.

O OBVEŠČANJU V DELOVNIH ORGANIZACIJAH

KAKO JE OBVEŠČEN VEVŠKI PAPIRNIČAR?

Papirnica Vevče je najstarejša industrija na vzhodnem delu Ljubljanske kotline, ki že od leta 1843 daje vedno večji in boljši kos kruha številnim družinam na tem koncu današnjega predmestja. Od cesarskih časov sem, od obrtne izdelave, do današnje specializacije za proizvodnjo visokovrednih grafičnih papirjev s svetovno tehnologijo, je preteklo veliko vode po zavitem koritu Ljubljanice ob njej. Pa ne samo vode, menjale so se vlade, generacije, način življenja – podoba človeka in kraja.

Danes ima Papirnica Vevče 900 zaposlenih, ki letno izdelajo 36.000 ton papirja v vrednosti 200 milijonov dinarjev.

Ustvariti 200 milijonov, ne samo to, ustvariti vsako leto več in obenem skrbeti za pogoje, ki naj omogočajo še boljše rezultate – to je osnovna skrb papirničarjev samoupravljavcev, ki so ključe upravljanja sprejeli v svoje roke leta 1950. Kakšne pogoje za doseganje tega cilja – za upravljanje so si uredili vevški upravljavci v teh 22 letih? Predvsem, kako so člani tega delovnega kolektiva informirani in kakšne možnosti imajo pri odločanju in vplivanju na odločitve samoupravnih organov? Na ta vprašanja želimo odgovoriti v današnjem sestavku.

SKRB ZA INFORMIRANJE LEŽI NA KADROVSKI SLUŽBI

Pogovarjal sem se z vodjem papirniškega izobraževalnega centra Stanetom Robidom, ki je obenem že deseto leto odgovorni urednik tovarniškega glasila Naše delo. Čeprav po prestani bolezni še ne tako trden kot sicer, mi je tov. Robida z veliko prijaznostjo odgovoril na vsa vprašanja ter mi postregel še s praktičnimi primerki.

V Papirnici nimajo službe za informiranje in ne posebej za to zadolženega človeka. Glavna skrb, da so zaposleni informirani o dogajanjih v delovni organizaciji, leži na kadrovski službi in tajništvu samoupravnih organov. Tako imajo to urejeno tudi v statutu. Od družbenopolitičnih organizacij pa je ZK tista, ki izraža nenehno skrb za izpolnjevanje notranjega informiranja.

OBLIKE IN SREDSTVA ZA INFORMIRANJE

Neposredne oblike informiranja, kot so sestanki in razgovori, uporabljajo v Papirnici le v izrednih primerih na zahtevo delavcev ali kadar je treba na posameznem oddelku razčistiti kak problem ali zaposlene mobilizirati za kako akcijo. Ta navada je ostala še iz časov ekonomskih enot in se je še danes uspešno poslužujejo, le v manjši meri kot nekoč. Redno, dvakrat na leto, pa imajo razgovore vseh vodilnih in vodstvenih delavcev – od glavnega direktorja do skupinovodij v proizvodnji in družbenopolitičnih organizacij ter samoupravnih organov. Na teh razgovorih, ki jih sklicuje glavni direktor, so udeleženci seznanjeni predvsem z dosežki pri politiki poslovanja in razvoja podjetja z vso spremljajočo problematiko.

Da neposredne oblike informiranja niso koriščene bolj kot so, je verjetno glavni vzrok narava dela, saj nekatere stroje delavci ustavijo in zapustijo le trikrat v letu (1. maj, 29. november, novo leto). Delajo v 4 izmenah: 8 ur dela 24 ur počitka. Zato so delavci Papirnice obveščeni o delu samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in o vsem drugem dogajanju v procesu dela in odnosov predvsem s posrednimi oblikami – s pisanimi informacijami. Od teh uporabljajo: oglasne deske (teh imajo 7), plakate, mesečne poslovne informacije v obliki biltena ter glasilo Naše delo, ki ga izdajajo mesečno skupaj s Papirnico Količevo in Tovarno celuloze iz Medvod.

Oglasne deske so v Papirnici res dobro izkoriščene. Pred razgovorom sem si eno ogledal in skorajda ni bilo praznega prostora – na njej je bilo vse od zapisnikov DS, obvestil, razpisov prostih delovnih mest do razglednic s pozdravi članov kolektiva. Morda za manj veščega človeka nekoliko utrujajoče in nepregledno branje, toda kogar zanima, kaj se v kolektivu dogaja, zelo praktična oblika informiranja.

Pomembnejše informacije, ki se tičejo vseh članov kolektiva, kot so razna obvestila, navodila ali agitacija za kako akcijo, razmnožujejo na ciklostil in jih zaposleni dobijo pri izhodu.

SEJE DELAVSKEGA SVETA SKLICUJEJO JAVNO

Člani delavskega sveta dobijo običajno pet dni pred sejo in večinoma v brošure vezano gradivo za posamezne točke in vabilo. Istočasno pa o seji obvestijo ves kolektiv. To storijo tako, da tajnica samoupravnih organov razobesi že naprej tiskane plakate (31 x 45 cm) o sklicu zasedanja DS z zaporedno številko zasedanja, datumom, uro, krajem in točkami dnevnega reda. To omogoča, da se tudi člani kolektiva, ki niso člani samoupravnih organov, seznanijo z vsebino seje delavskega sveta dovolj zgodaj, lahko stopijo do svojega voljenega predstavnika v samoupravnem organu, pri katerem se lahko z vsebino posameznih točk podrobneje seznanijo in lahko vplivajo, da član na seji tolmači njihovo stališče. Po zasedanju sklepe razobesijo na vse oglasne deske, dobijo pa jih tudi vsi vodji oddelkov, služb in vsi, ki jih sklepi neposredno zadolžujejo.

Nagrajevanje je vsekakor v vseh delovnih organizacijah najbolj kočljivo področje. V Papirnici imajo to urejeno tako, da vsak mesec 10 dni pred izplačilom osebnih dohodkov objavijo rezultate stimulativnega nagrajevanja z individualnimi delovnimi normami. Delavec si tako lahko preveri delovne ure in izračuna, kolikšen osebni dohodek bo prejel na dan delitve in tako ni nobenega ugibanja ali hude krvi.

GLASILO – NAJBOLJ PRILJUBLJENI VIR INFORMACIJ

Najbolj priljubljen vir informacij pri delavcih je Naše delo, ki izhaja mesečno in ga izdajajo delavski sveti delovnih kolektivov: Združene papirnice Ljubljana, Papirnica Količevo in Tovarna celuloze Medvode. Uredniški odbor je sestavljen iz vseh treh kolektivov. Odgovorni urednik je že deseto leto Stane Robida, ki poleg svojega dela še zbira prispevke, tehnično pa jih uredi zunanji sodelavec. Dobro polovico prispevkov je iz Vevč, potem iz Količevega in najmanj iz Medvod.

Delavci radi prebirajo glasilo. V njem zvejo o dogodkih s področja dela, poslovanja, upravljanja in družabnega življenja. V njem se vidijo sami, njihovo delo je ovrednoteno z besedo, osrečuje jih, ohranja tradicijo Papirničarja in jim krepi pripadnost h kolektivu. Glasilo pa jih tudi izobražuje. Je pol strokovno in ga ob pomanjkanju tovrstne literature radi prebirajo številni strokovni ljudje. Tekoče in v razumljivem jeziku jih seznanja s tehnološkimi dosežki na njihovem področju dela kot tudi vsemi novostmi s področja delovnih in samoupravnih odnosov.

SLAVKO GERLICA

Še en posnetek z letošnje osrednje proslave ob Dnevu borca v Zadobrovi. Veličasten je bil pogled na slavnostno tribuno med govorom tovariša Kardelja. Tribuna je bila obdana z mnoštvom zastav borčevskih organizacij

MODELARJI IZ POLJA – PRVAKI

Tudi letos je bilo mestno tekmovanje modelarjev jadrnic in radijsko vodenih brodarskih modelov na jezeru Koseze in sicer v organizaciji MOLT Ljubljana. Pomerili so se 10. junija 1972. Zbralo se je nekaj nad 30 modelarjev jadrnic in okrog 10 tekmovalcev z radijsko vodenimi brodarskimi modeli.

Zbirno mesto ob jezeru Koseze je zaživelo že kmali po šesti uri zjutraj, ko je prispelo 30 modelarjev jadrnic z osnovne šole Polje. Prinesli so modre jadrnice z belimi jadri, jih takoj postavili na lična stojala v obliki sider ter jih razvrstili v skupine, kot to določajo tekmovalni razredi (večje in manjše): „G" in „K". Estetsko-ocenjevalna komisija je odločila, da je najlepši model jadrnice na področju Ljubljane izdelal osmošolec Marko Oblak z osnovne šole Polje. V vožnji pa je imel največ sreče v tekmovalnem razredu „G" Tomaž Gubanec, ki je osvojil prvo mesto; Stojan Markič je bil to pot drugi, tretji pa Andrej Kolenc.

Na tekmovalni progi pa so tedaj modeli jadrnic razreda „K" hiteli po svojih poteh v cilj in je bil pri tem prvi mladi jadralec – modelar Tomaž Erjave, drugi Jože Grabnar, tretji Vojko Ogrin.

Vsi imenovani tekmovalci so člani modelarskega krožka na osnovni šoli Polje, kjer vsako leto pripravljajo modele jadrnic ob izkušenem strokovnjaku učitelju Maksu Oblaku, kateremu pomeni delovna mladina vse!

Delo v modelarskem krožku ima na osnovni šoli Polje že dolgoletno tradicijo. Uspehi pa so nagrada za delo, ki je na visoki strokovni ravni ter hkrati pravi estetski užitek! Da, v izdelavi modelov jadrnic že vsa zadnja leta vodijo ti mladi modelarji iz Polja ne le v mestnem merilu, temveč so bili v letu 1971 tudi slovenski prvaki!

Med modelarji, ki so tekmovali z radijsko vodenimi brodarskimi modeli, je bil tudi dolgoletni tekmovalec Peter Burkelc s Kodeljevega. Tovariš Peter je že z osemnajstimi leti stopil v vrste brodarskih modelarjev. Naslednje desetletje je prispevalo svoje in Petrove želje so se uresničile: modelarstvo in še posebej brodarsko modelarstvo je pritegnilo mnogo mladih modelarjev. On sam je sedaj predsednik brodarsko-modelarskega kluba Ljubljana, kateremu je posvetil mnogo svojega prostega časa. Uspehe njegovega trdega dela izpričujejo številne tekmovalne vrste brodarskih modelarjev, ki vsako leto prihajajo na mesta in republiška tekmovanja predvsem v tekmovalnih razredih modelov motornih čolnov.

BOŠTJAN NOVŠAK

IZ ŽABJE PERSPEKTIVE

ODSTOPAM

Spoštovani tovariši, spoštovane tovarišice! Jaz, Pepe Žabar, odstopam ... odstopam, kot je dandanašnji moderno in napredno.

In od česa odstopam? Odstopam kompletno, od vsega!

Odstopam kot glavni vratar. Že 25 let opravljam to nadvse odgovorno mesto v korist skupnosti, v korist podjetja in posameznikov, ki sestavljajo našo družbo. Toda ne odstopam zato, ker mi v vseh 25 letih še nihče ni izrekel priznanja ali zahvale za dobro opravljeno delo. Saj človek vendar ne dela zaradi pohvale. Odstopam, ker v sedanjih pogojih ne morem v redu opravljati svoje naloge, oziroma bolje povedano, mi je to onemogočeno.

Glejte, zadnja leta ne delam drugega, kot da neprestano tekam k zapornici in jo dvigam, da imajo avtomobili prosto pot na tovarniško dvorišče. Toda prosim vas, ali je to delo za visokousposobljenega vratarja? Glavni vratar je vendar zato, da ima pregled nad ljudmi, ki prihajajo v tovarno in razmišlja o tem, kako najbolje varovati skupne interese in imovino. Zato odstopam! Evo, tu je moj pismeni odstop ...

Odstopam tudi kot zakonski mož. Petindvajset let že nosim zakonski jarem. Hrbet se mi je upognil, vrat imam oženjen. Kje je človekova osebna svoboda? Ves svet že sodeluje v seksualni revoluciji, jaz pa sem videti kot reakcionar, ki skuša zadržati seksualno-revolucionarni razvoj sveta. Toda tega je kriva samo žena, ki me duši in ne daje osebne svobode.

Zato, draga žena, odstopam! Odstopam kot zakonski mož, glej, tu je moj pismeni odstop!

Odstopam kot občan! Petindvajset let se že pojavljam v njegovi vlogi in vlogi volivca. Sodeloval sem v razpravah o vseh naših ustavah, in teh – kakor veste – ni bilo malo, volil sem že neštete poslance vseh vrst. Dajal sem pripombe na desetine načrtov, proračunov in vseh drugih podobnih stvari, o katerih moramo odločati občani. Toda verjemite mi, da mi še noben poslanec ni segel v roko in dejal: „Hvala za tvoje zaupanje. Ne bom ga zlorabil." Ni se mi še zgodilo, da bi me kdo obvestil o usodi mojih predlogov. Toda saj ne zahtevam, da bi bili osvojeni. Iz moje žabje perspektive vidim stvari najbrž popačene. Toda nihče mi doslej še ni sporočil, da je moje predloge prebral, a so nesprejemljivi. Nihče, verjemite mi, nihče! O, pač, sodnik za prekrške je na mojo pritožbo pismeno odgovoril, da nimam prav.

Zato tovariši odstopam kot občan! Tu je moj pismeni odstop ...

Toda to je že zgodovina ... Odstopanje mislim, to je bilo že pred mesecem dni.

V upravi so moj odstop več dni temeljito pretresali, potem pa so me poklicali. Bil je pravi „šah-šeh-šuh"! To se pravi, da so bili navzoči direktor, sekretar in kadrovik.

Stal sem strumno pred njimi in jim zrl v oči. Ne boste me!

„Kaj naj to pomeni? " je začel kadrovik in mi pomolil pred nos odstopno izjavo. Že naprej sem vedel, da bo tako. Pri nas se vedno začne s tem, da kadrovik nakaže, sekreter ga razčleni in podčrta, nakar direktor razsodi, grešnik pa medtem trepeta za svojo usodo.

A nisem zastonj 25 let glavni vratar. Poznam te igre! Pogledal sem kadrovika v oči in rekel: „To!? Samo to, kar piše!"

„Toda, človek božji, kako moreš pisati: odstopam, odstopam ... Kaj sploh pomeni to odstopanje? Le kdo je že videl kaj takega, da vratar odstopa."

„Zakaj pa lahko vsi odstopajo, samo vratarji ne smejo? " sem rahlo zoprval. „Kar čitajte časopise. Vsak dan piše, da je odstopil ta in ta direktor, ta in ta funkcionar in podobno. Zakaj pa ne bi smel odstopiti še vratar? Ali smo enakopravni ali nismo? "

Sekretar je rahlo pokašljal in prevzel besedo: „Seveda, razumem! Ti preprosto nisi zadovoljen s svojim delom in ga ne želiš več opravljati. Samo pojme si nekoliko pomešal. Namesto da bi rekel – odpovedujem, si rekel – odstopam. Stvar je torej jasna."

Hotel sem ziniti, a že je vsekal direktor: „Torej tako je! Z delom nisi zadovoljen in greš. Prav! No, bog s teboj!"

„O, ne, spoštovani tovariši! Nisem rekel, da odpovedujem, temveč, da odstopam . . ." Naprej nisem mogel, zakaj, že me je prekinil kadrovik: „Saj je vseeno! Ne vem, v čem naj bi bila razlika? "

„O, je in še velika! Če odpovedujem, pomeni, da moram pobrati šila in kopita ter se posloviti. Če pa odstopam, bom ostal v tovarni, sedel v vratarnici, a vratarskega dela ne bom opravljal."

Sekretarja je ta moja skromna izjava kar vrgla iz stola: „Le kdo je že videl in slišal kaj takega! Kot da bi bila kakšna razlika med ostopom in odpovedjo . . . Slišal si direktorja, če ti še ni jasno, naj ti posvetim s Cankarjevimi besedami: Odprte so duri – nizek je prag! Torej izvoli."

„Ne gre to tako, tovariš sekretar! Zakaj pa to ni veljalo za direktorja tovarne tu in prek ceste. Že tri mesece je tega, ko je odstopil, a je še vedno v podjetju, še vedno sedi v svoji sobi in prejema direktorsko plačo. Kaj pa je s tistim visokim funkcionarjem, ki je že lani odstopil . . ."

Direktor me je prekinil: „Pusti to, Pepe. Daj, vsedi se, pa se pogovorimo kot možje!"

In smo se pogovorili. Malo sem jaz popustil, malo oni, pa smo se prijateljsko dogovorili in dogovor zalili z dobrim vinjakom. Dobil sem avtomatično zapornico, ki jo odpiram s pritiskom noge na gumb kar v vratarnici. Zjutraj in ob koncu delovnega časa mi pomaga še „čistilni tehnik" (tako pravimo našemu pometaču) in dobil bom uniformo z zlatimi našivi.

Po vsem tem sem moral svoj odstop res umakniti.

Doma je na mizi poleg praznega krožnika ležala odstopna izjava. Žena je z rokami na bokih stala sredi kuhinje in brez pozdrava začela:

„Kaj pa spet pomeni ta neumnost? Kakšen odstop? Če se s čim ne strinjaš, če nočeš več živeti v moji hiši, lahko pobereš svoje cape in bodi kakršenkoli revolucionar hočeš. Samo to ti povem, da mi boš pošteno plačal vseh teh petindvajset let, ko sem te imela na grbi!"

„Saj ne gre zato, saj sploh ne mislim oditi. Ostal bom tu, samo dolžnosti, kot jih ima zakonski mož, ne bom več opravljal. Samo v tem pogledu odstopam."

„A tako? Ti torej misliš, naj bi ti bila nekakšna dekla. Kuhala, prala in skrbela naj bi zate, ti pa bi se vlačil okoli. Moram reči, da nisi neumen. A naj ti še enkrat povem, da tudi jaz nisem neumna."

„Tega nisem nikoli trdil. Toda nikar mi ne govori o nekakšni dekli, teh pri nas sploh ni več in mislil sem, da si že pozabila nanje . . . Daj mi kosilo!"

„A, kosilo? Kakšno kosilo? Najprej povej, od koga pravzaprav zahtevaš kosilo. Ali od služkinje ali od žene? Če ga zahtevaš od prve, potem najprej podpiši pogodbo, koliko mi boš plačeval, če pa od druge, strgaj ta bedasti odstop."

„Smešno, saj se med nama v bistvu ne bo nič spremenilo. Razen tega, da ti ne bom odgovoren kot zakonski mož."

„Ti praviš temu nič! Ali misliš, da te potem prenašam toliko let zaradi niča in kuham iz samega veselja. Če bom samo tvoja dekla, potem zahtevam od tebe mesečno 60 tisoč za hrano, 40 tisoč za opremljeno stanovanje, za oskrbo obeh otrok, katerima si uradni oče, za vsakega po 40 tisoč, 20 tisoč zahtevam še za ostale stroške in dva prosta dneva na teden."

Kar zastokal sem. „Kako le moreš kaj takega zahtevati od mene. Saj veš, da je to, kar zahtevaš na mesec, skoraj za mojo poldrugo plačo. Kako in s čim naj se potem še vključujem v seksualno revolucionarno gibanje . . . Daj mi kosilo!"

„Odloči se! Prej ne dobiš kosila!"

Premišljal sem in mencal, toda lakota je huda reč. Nič več se ne čudim Ezavu, da je prodal za skledo leče prvorojenstvo. Stegnil sem roko in pograbil odstopno izjavo in jo raztrgal na drobne koščke.

Po kosilu sem se stoično zazrl proti divanu, toda že je bila tu žena.

„Sedaj pa hitro na opravljanje zakonskih dolžnosti . . . Na njivi je treba okopati še pet krajev krompirja."

Kaj hočemo, življenje ni sestavljeno samo iz zmag, šele porazi mu dajejo pravo vrednost.

Najbrž vam ni treba praviti, da se noben forum, kateremu sem poslal izjavo, s katero odstopam kot občan, ni zganil. Za sedaj še ne, ne potrebujejo me še. Volitve bodo šele prihodnje leto.